

TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI
GEBELE BİLDİRİSİ
Gebele, Azerbaycan Cumhuriyeti

Türk Devletleri Teşkilatı Devlet Başkanları Konseyi, 7 Ekim 2025 tarihinde Azerbaycan, Gebele’de “Bölgesel Barış ve Güvenlik” temasıyla toplanmıştır. Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın İlham Aliyev’in başkanlık ettiği toplantıya; Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Kasım-Cömert Tokayev, Kırgız Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Sadır Caparov, Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Şevket Mirziyoyev, Macaristan Başbakanı Sayın Viktor Orban, Türkmen Halkının Milli Lideri, Türkmenistan Halk Maslahatı Başkanı Sayın Gurbangulu Berdimuhamedov, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Ersin Tatar, Türk Devletleri Teşkilatı Genel Sekreteri Sayın Kubanîçbek Ömüraliyev, Aksakallar Konseyi üyeleri ve Türk İşbirliği Teşkilatları ve Kurumlarının Başkanları katılmıştır.

Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) Devlet Başkanları,

Kırgız Cumhuriyeti’nin Dönem Başkanlığı’nın başarıyla tamamlanmasını *memnuniyetle karşılayarak*, kurumsal işbirliğinin güçlendirilmesine ve Teşkilatın stratejik gündeminin ilerletilmesine yaptığı katkılarından dolayı şükranlarını *ifade ederek*;

Türk Dünyası’nı, 6 Temmuz 2024 tarihinde Şuşa’da imzalanan Karabağ Bildirisi’nde teyit edildiği üzere, ortak etnik kökler, tarih, dil, kültür, gelenekler ve değerlerle bağlanan, barış, güvenlik, istikrar, kalkınma ve refah ideallerine bağlı tek bir aile olarak *kabul ederek*;

Türk Devletleri’nin Türk Dünyası’nda birlik, işbirliği ve barış, kalkınma ve dayanışma için ortak hedeflerine olan sarsılmaz bağlılığını vurgulayan, “Doğu ile Batı’nın Buluşma Noktası” temasıyla 21 Mayıs 2025 tarihinde Macaristan’ın girişimiyle düzenlenen TDT Gayriresmî Zirvesi’nin Budapeşte Deklarasyonu’nu *memnuniyetle karşılayarak*,

Nahçıvan Anlaşması, Türk Dünyası 2040 Vizyonu ve Türk Dünyası Şartı’nda yer alan, Üye Devletlerin Türk Dünyası ve ötesinde barış, güvenlik, istikrar ve refaha olan bağlılıklarını teyit eden ilkeleri *hatırlatarak*;

Uluslararası hukukun evrensel olarak kabul görmüş norm ve ilkeleriyle, özellikle egemenlik, toprak bütünlüğü ve uluslararası devlet sınırlarının dokunulmazlığına saygı ve destek ile iç işlerine karışmama ilkesine uygun olarak, Üye Devletlerin güvenliğini ve istikrarını güçlendirmeye yönelik taahhütlerini *vurgulayarak*;

TDT'nin bölgesel ve uluslararası barışı teşvik etme, diyalogu geliştirme ve küresel sınamalara karşı etkili çok taraflı işbirliğini ilerletme konusunda yapıcı bir güç olarak artan rolünü *kabul ederek*;

Türk Devletleri arasında barış içinde bir arada yaşama ve stratejik ortaklığın temelini oluşturan ortak değerleri *yeniden teyit ederek*;

Türk Devletleri'nin çok taraflılığa ve uluslararası platformlara yapıcı katılımına olan bağlılığını *yeniden teyit ederek*, ortaya çıkan tehditlere karşılık vermede kurumsal kapasite geliştirme, stratejik öngörü ve koordineli eylemin önemini *vurgulayarak*;

Bakü'de COP29'un başarılı bir şekilde düzenlenmesini ve Bakü Finans Hedefi'nin kabul edilmesini *takdir ederek*, iklim direncini ve çevresel işbirliğini uzun vadeli barış ve insan güvenliğinin temel direkleri olarak *kabul ederek*,

Üye Devletler arasında birleşik bir tutum oluşturmak amacıyla, TDT bünyesinde Türk Dünyası'nın çıkarlarını etkileyen bölgesel ve uluslararası konularda istişarelerin önemini *vurgulayarak*;

Barış ve güvenliğe yönelik yeni tehditlerin, insani krizler dahil olmak üzere, ele alınması için koordineli eylemin aciliyetini *vurgulayarak*, stratejik öngörü ve ortak girişimlerin güçlendirilmesi ihtiyacını *kabul ederek*;

Azerbaycan Cumhuriyeti'nin Gebele şehrinde "Bölgesel Barış ve Güvenlik" temasıyla düzenlenen TDT 12'nci Zirvesi'nin, Türk Dünyası için müşterek taahhütleri yeniden teyit etmek ve ileriye dönük bir yol haritası çizmek için uygun bir fırsat olduğunu *vurgulayarak*;

TDT çerçevesinde Üye Devletlerin ve Gözlemcilerin, ticaret, turizm, ulaştırma ve yatırım girişimlerinin geliştirilmesi yoluyla bölgedeki ekonomik işbirliğini teşvik etmek için ortak çabalarına *değer vererek*;

Gözlemcilerin Türk Dünyası'nın ayrılmaz bir parçası olarak TDT'nin çalışmalarına yaptıkları değerli katkıları *takdir ederek*;

TDT'nin kapsayıcı diyalog, kültürel değişim, gençlik, katılım ve spor işbirliğinin teşvik edilmesindeki rolünü *vurgulayarak* ve bu çabaları, nesiller arası güvenin inşası ve barışın sürdürülmesinde hayati önemde *kabul ederek*;

SİYASET, DIŞ POLİTİKA VE GÜVENLİK ALANINDA İŞ BİRLİĞİ

1. Bölgedeki barış, istikrar ve refahın temeli vazifesini gören ortak miraslarını ve engin potansiyellerini kullanarak Türk Devletleri arasında her alanda dayanışma, işbirliği ve koordinasyonu güçlendirmeye yönelik sarsılmaz kararlılıklarını **ifade ettiklerini**;

2. Kıbrıs sorununun, adadaki mevcut gerçeklere dayanarak, müzakere edilmiş, karşılıklı olarak kabul edilebilir ve uygulanabilir bir çözüme ulaştırılması ihtiyacını **vurguladıklarını**; Türk Dünyası'nın ayrılmaz bir parçası olan Kıbrıs Türk halkıyla, eşit özden gelen haklarını güvence altına alma arzularında dayanışma içinde olduklarını **ifade ettiklerini**;

3. Gazze'deki feci insani durumun kötüleşmesinden derin endişe duyduklarını **ifade ettiklerini**; Gazze'de acil ve kalıcı ateşkes ve engelsiz insani yardım erişimi **çağrısında bulunduklarını**; İsrail-Filistin çatışmasına adil ve kalıcı bir çözüm bulunması ve 1967 sınırları temelinde, başkenti Doğu Kudüs olan Filistin Devleti ile iki devletli çözümün ilgili BM kararları uyarınca uygulanması gerektiğini **vurguladıklarını**;

4. Suriye'nin toprak bütünlüğü ve birliği ile ülkenin güvenliği, istikrarı ve yeniden inşasına verdikleri desteği **yeniden teyit ettiklerini**; ülkede terörizmin her türlü biçim ve tezahürünün kökünün kazınmasının hayati önemini **vurguladıklarını**;

5. Afganistan'ın istikrarının TDT Üyeleri'nin güvenliği ve refahı için hayati önem taşıdığını **vurguladıklarını** ve Üye Devletleri, TDT Afganistan Çalışma Grubu aracılığıyla da olmak üzere, Afganistan ile ilgili konularda eşgüdümünü güçlendirmeye **teşvik ettiklerini**;

6. Almatı'da BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Orta Asya ve Afganistan Bölgesel Merkezi için Ev Sahibi Ülke Anlaşması'nın imzalanmasını **övgüyle karşıladıklarını**;

7. Ortak Bildiri'de yansıtıldığı üzere, TDT içindeki ekonomik, ticari ve yatırım işbirliğini teşvik etmek amacıyla 18 Eylül 2025 tarihinde Bişkek'te düzenlenen TDT Hükümet Başkanları/Cumhurbaşkanı Yardımcısı Toplantısı'nın sonuçlarını **memnuniyetle karşıladıklarını** ve bu toplantıların devamı için Kırgız Cumhuriyeti'nin önerisini **not ettiklerini**;

8. Kırgız Cumhuriyeti'nin devlet sınırı meselelerinin çözümüne yönelik çabalarını takdir ettiklerini **ifade ettiklerini** ve 13 Mart 2025 tarihinde Bişkek'te Kırgız Cumhuriyeti ile Tacikistan Cumhuriyeti arasında imzalanan Devlet Sınırları Antlaşması'nın tarihi öneminin **altını çizdiklerini**; üç devletin sınırlarının kesişme noktasının belirlenmesine ilişkin Kırgız Cumhuriyeti, Tacikistan Cumhuriyeti ve Özbekistan Cumhuriyeti arasında 31 Mart 2025 tarihinde Hucend'de imzalanan Antlaşma'nın, bölgesel işbirliğini güçlendirmek ve bölgede güvenlik ve istikrarı sağlamak açısından önemini **vurguladıklarını**;

9. Üye Devletleri ve Gözlemcileri, ortak ilgi ve endişe konularındaki tutumlarını bir araya getirmek ve tek ses olarak ifade etmek ve Türk Dünyasının küresel karar alma süreçlerindeki görünürlüğünü ve etkisini artırmak amacıyla, uluslararası platformlarda işbirliğini yoğunlaştırmaya ve daha yakın eşgüdüm içinde hareket etmeye **teşvik ettiklerini**, küresel ve bölgesel gelişmelerin hızlı seyri ışığında, kapsamlı çok taraflı istişarelere imkan sağlamak amacıyla TDT Dışişleri Bakanları'nı daha sık toplanmaya **davet ettiklerini**;

10. 11-12 Eylül 2025 tarihlerinde Bişkek'te düzenlenen TDT Üye Devletleri Güvenlik Konseyi Sekreterleri 4. Toplantısı'nın sonuçlarını **memnuniyetle karşıladıklarını** ve Türk Devletleri'ni etkileyen bölgesel ve küresel düzeylerde artan risk ve sınamalar göz önüne alındığında, bölgesel güvenlik ve istikrar alanında işbirliğinin güçlendirilmesinin önemini **yeniden teyit ettiklerini**;

11. İlgili makamlara, değişen jeopolitik ve güvenlik sınamaları karşısında, karşılıklı menfaate konu olan bölgesel ve uluslararası meselelerle ilgili düzenli siyasi ve

güvenlik istişarelerini sürdürmeleri ve paylaşılan bir stratejik vizyon aracılığıyla ortak tepkileri güçlendirmeleri **talimatını verdiklerini**;

12. Terörizm, aşırıcılık, sınıraşan organize suç ve siber güvenlik risklerinin tüm biçim ve tezahürleriyle mücadele etmek için işbirliğini güçlendirme taahhütlerini **yinelediklerini**;

13. İşbirliği çerçevesini güçlendirecek, birliği gösterecek ve ortak girişimleri ilerletecek olan “Türk Devletleri Arasında Stratejik Ortaklık, Ebedi Dostluk ve Kardeşlik Antlaşması” taslağının değerlendirilmesinin hızlandırılması **çağrısında bulunduklarını**;

14. Sekreteryaya, bölgeyi etkileyen jeopolitik, jeoekonomik, çevresel ve teknolojik eğilimlere ilişkin ileriye dönük analizler ve politika önerileri sunmak üzere, Üye Devletlerin ve Gözlemcilerin önde gelen düşünce kuruluşları ve akademik kurumlarından müteşekkil “Türk Stratejik Öngörü Ağı” kurmanın yollarını araştırması **talimatını verdiklerini**;

15. İslam’a karşı nefretin her türüyle mücadele etmek ve bu olguyu ele almak için uluslararası platformlarda çabaları uyumlaştırma konusundaki taahhütlerini **yeniden teyit ettiklerini**;

16. Konsolosluk hizmetlerini kolaylaştırmak, yurtdışındaki vatandaşları korumak ve Üye Devletler arasındaki koordinasyonu güçlendirmek amacıyla TDT bünyesinde özel bir Konsolosluk İşbirliği Platformu kurulması için karşılıklı çaba gösterilmesi **çağrısında bulunduklarını**;

17. Stratejik ortaklıklarını daha da güçlendirmek, derinleştirmek ve TDT’nin ortak stratejisini şekillendirmek amacıyla Türk Devletleri’nin siyasi, ekonomik, ticari, ulaştırma, savunma sanayii, insani yardım, eğitim ve kültür alanlarındaki tüm potansiyelini ve fırsatlarının kullanılmasının önemini **vurguladıklarını**;

18. İstanbul’da 23 Temmuz 2025 tarihinde düzenlenen TDT Üye Devletleri Savunma Sanayii Kurumları Başkanları İlk Toplantısı’nın sonuçlarını **desteklediklerini** ve 2026 yılında Azerbaycan Cumhuriyeti’nin Bakü şehrinde ikinci toplantının düzenlenecek olmasını memnuniyetle karşılarken ilgili makamlara bu alanda işbirliğini yoğunlaştırma **görevini verdiklerini**;

19. Türk Devletlerinin küresel ölçekteki potansiyeli göz önüne alınarak daha iddialı hedefler belirlemenin gerekliliğini, ortak çabaları güçlendirerek ve stratejik önemi haiz bölgesel projeler gerçekleştirerek sürdürülebilir bir gelecek inşa etmek için TDT’nin görev ve amaçlarını etkin bir şekilde uygulamak üzere ilgili mekanizma ve düzenlemeleri yürürlüğe koymaya yönelik ihtiyacı **teyit ettiklerini**;

20. Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın İlham Aliyev’in TDT Sekreteryası’nın personel ve bütçesinin artırılmasına yönelik girişimine yönelik kaydedilen gelişmeleri **memnuniyetle karşıladıklarını** ve Teşkilatın etkililiğini ve kurumsal kapasitesini artırmak amacıyla, ilgili Eylem Planı’nın zamanlıca hayata geçirilmesini teminen mümkün olan en kısa sürede onaylanması için Dışişleri Bakanları Konseyi’ne **yetki verdiklerini**;

21. 25-28 Haziran 2025 tarihleri arasında Çolpan-Ata'da düzenlenen “Seçim Katılımına Modern Yaklaşımlar: Teoriden Uygulamaya” temalı Issık Göl Seçim Forumu'nun düzenlenmesini **takdirle karşıladıklarını** ve TDT Üye Devletleri Merkezî Seçim Otoriteleri Danışma Platformu'nu (APCEA) seçim alanında diyalog ve işbirliğini teşvik eden benzer girişimlere öncülük etme konusunda **desteklediklerini**;

22. 25 Eylül 2025 tarihinde Taşkent'te düzenlenen TDT Başsavcılar Konseyi 4. Toplantısı'nın sonuçlarının önemini **vurguladıklarını**;

23. Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Kasım Cömert Tokayev'in 2026 yılında Türk Dünyası'nın Manevi Başkentlerinden biri olan Türkistan'da TDT Gayriresmî Zirvesi'ne ev sahipliği yapma teklifini **takdirle karşıladıklarını**,

EKONOMİK VE SEKTÖREL İŞBİRLİĞİ

24. TDT Üye Devletleri arasında bölgesel ticaret hacminin istikrarlı bir şekilde arttığını memnuniyetle **kaydettiklerini** ve ticari ve ekonomik işbirliğinin genişletilmesi ve bölge genelinde sermaye yatırımlarının artırılması yönünde önemli bir adım *olarak “TDT Üye Ülkeleri Hükümetleri Arasında Sürdürülebilir Kalkınma için Hizmetler ve Yatırımların Kolaylaştırılması Anlaşması”* müzakerelerinin başlatılmasını **memnuniyetle karşıladıklarını**,

25. 14 Nisan 2025 tarihinde Taşkent'te düzenlenen TDT Üye Devletleri'nin Önde Gelen Ulusal Ekonomik Analiz Merkezleri 1. Konferansı'nın sonuçlarını **takdirle karşıladıklarını**;

26. Türk Devletleri Rekabet Kurumları Konseyi'nin 29 Nisan 2025 tarihinde Budapeşte'de gerçekleştirilmiş olan ve rekabet hukuku ve politika uygulamaları alanında işbirliğinin teşvik edilmesine değerli bir katkı sağlayan 2. Toplantısı'nın sonuçlarını **memnuniyetle karşıladıklarını**,

27. Ticaret, gümrük ve ulaştırma işbirliğini kolaylaştırmak, geçiş serbestisini sağlamak, sınır kurumları arasındaki işbirliğini güçlendirmek amacıyla TDT Ticaretin Kolaylaştırılması Komitesi'nin faaliyetlerini **takdir ettiklerini** ve çalışmalarının yoğunlaştırılmasını **talep ettiklerini**;

28. 23-24 Ekim 2025 tarihlerinde Bakü'de düzenlenecek TDT Bilim, Teknoloji, Sanayi ve İnovasyondan Sorumlu 2. Bakanlar Toplantısı'nı **memnuniyetle karşıladıklarını** ve Üye Devletleri ve Gözlemcileri bu alanlarda işbirliğini güçlendirmek için sözkonusu toplantıya aktif olarak katılmaya **teşvik ettiklerini**;

29. 27 Mayıs 2025 tarihinde Astana'da düzenlenen TDT Merkez (Ulusal) Bankaları Konseyi 1. Toplantısının başarılı bir şekilde düzenlenmesini **takdir ettiklerini**, Konsey'in gelecekte faaliyet alanını genişletmesini desteklerken; Türk Dünyası'nda finansal istikrar ve ekonomik entegrasyonu teşvik etmedeki hayati rolünü **tanıdıklarını**;

30. 26 Haziran 2025 tarihinde Kırgız Cumhuriyeti'nin Issık Göl şehrinde düzenlenen TDT Mali İstihbarat Birimleri Başkanları 1. Toplantısı ve TDT Mali İstihbarat Birimleri 2. Uluslararası Forumu'nu **memnuniyetle karşıladıklarını** ve mali suçlarla

mücadeleye yönelik işbirliğini derinleştirme ve bölgesel mali bütünlüğü güçlendirme konusundaki ortak taahhüdü **teyit ettiklerini**;

31. 20 Ağustos 2025 tarihinde Bişkek'te düzenlenen TDT Üye Devletleri Fikri Mülkiyet Kurumları Başkanları 1. Toplantısı'nı **memnuniyetle karşıladıklarını**;

32. 4 Eylül 2025 tarihinde Astana'da düzenlenen ve Üye Devletler arasında finansal işbirliğinin geliştirilmesi ve sürdürülebilir yatırımların teşvik edilmesi açısından önemli bir dönüm noktası niteliği taşıyan Türk Devletleri Yeşil Finans Konseyi'nin 1. Toplantısı'nın sonuçlarını **memnuniyetle karşıladıklarını**,

33. Türk Akademisi ve Türk Resmî Ekonomi Politikaları Araştırma Merkezleri Ağı'nın (ERCNET) etkili çalışmalarını **takdir ettiklerini**, yeşil ekonomi, yenilenebilir enerji kaynakları ve bunların bölge genelinde ve ötesinde verimli ve güvenli bir şekilde taşınması konusunda araştırmaların genişletilmesini **teşvik ettiklerini**;

34. 12 Haziran 2025 tarihinde Taşkent'te düzenlenen Türk Dünyası Yatırım Teşvik Kuruluşları Başkanları Toplantısını **takdirle karşıladıklarını**, TDT bünyesinde Türk Yatırım Teşvik Ağı (TurkIPAnet) kuruluşunu memnuniyetle karşıladıklarını ve Türk Dünyası'nda yatırım, inovasyon ve sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmek için işbirliğini geliştirmedeki rolünü desteklediklerini ve TurkIPAnet'in bir sonraki toplantısının 2026 yılında Türk Devletleri'nden birinde düzenlenmesinin önemini **vurguladıklarını**;

35. Türk Dünyası'nda ekonomik entegrasyonu güçlendiren ilk ortak finans kurumu olan Türk Yatırım Fonu'nun kurumsal ilerlemesini **takdir ettiklerini**; fonun hızlı ve pratik bir şekilde faaliyete geçmesine büyük ilgi duyduklarını ve bölgesel kalkınmayı ve dış yatırımları hızlandırma konusundaki stratejik potansiyelinin önemini **vurguladıklarını**;

36. Özbekistan Cumhuriyeti'nin, yatırım çekmeyi teşvik etmek ve bu ülkelerin yatırım cazibesini artırmak, modern bilgi ve iletişim teknolojilerini yatırım ve iş geliştirme alanına entegre etmek ve yatırımcıların önemli verilere ve hizmetlere erişimini kolaylaştırmak amacıyla TDT Üye Devletleri için ortak bir "TDT Yatırım Portalı" kurma girişimini **not ettiklerini** ve bu konuya dair müzakerelerin başlatılmasını **memnuniyetle karşıladıklarını**;

37. TDT'nin yeni kurulan Sivil Koruma Mekanizması çerçevesinde, doğal afetlere ortaklaşa müdahale etme kararlılıklarını yinelediklerini;

38. Özbekistan Cumhuriyeti'nin TDT'nin Endüstriyel İş Birliğini Derinleştirmeye Yönelik Ortak Eylem Programı ("Yol Haritası") girişimini **not ettiklerini**;

39. Avrupa'ya ihracat için Orta Asya-Azerbaycan Yeşil Enerji Koridoru'nun tesis edilmesini amaçlayan, Azerbaycan Cumhuriyeti, Kazakistan Cumhuriyeti ve Özbekistan Cumhuriyeti arasında Yeşil Enerji Geliştirme ve İletimi Alanında Stratejik Ortaklık Anlaşması'nın imzalanmasını **kabul ettiklerini** ve diğer üye devletleri bölgesel enerji bağlantısalılığını güçlendirmek için bu girişime katılmayı değerlendirmeye **teşvik ettiklerini**;

40. Azerbaycan Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti arasında yeşil elektrik iletimi ile yeşil enerji geliştirilmesi ve iletiminde ticaret/proje işbirliğindeki ilerlemeyi memnuniyetle karşıladıklarını;

41. Yeşil teknolojilerin benimsenmesi, iklime dirençli altyapı ve sorumlu kaynak yönetimi kanalıyla Türk Yeşil Vizyonu ile uyumlu olarak sürdürülebilir kalkınma ve çevre yönetiminin önemini **vurguladıklarını**;

42. Yenilik odaklı tarımı teşvik ederek, ticareti ve yatırımı kolaylaştırarak ve gıda güvenliğini ve sınır ötesi pazar erişimini iyileştirmek için sağlık ve bitki sağlığı standartlarını uyumlu hale getirerek tarımsal işbirliğini derinleştirmeye yönelik çabalara **destek verdiklerini**;

43. Bölgede tarım alanında işbirliği, yatırım ve ticareti artırmada önemli rol oynadığını kabul ederek, 25-26 Haziran 2025 tarihlerinde Çolpan-Ata'da düzenlenen Tarım Bakanları 4. Toplantısı ve Türk Dünyası Tarım Forumu'nun başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesini **memnuniyetle karşıladıklarını**;

44. Ortak bilimsel girişimleri kolaylaştırarak, yeni girişimleri destekleyerek, girişimcilik ekosistemlerini besleyerek ve Türk bölgesindeki akademik ve teknolojik kurumlar arasında bilgi teatisini geliştirerek işbirliğine dayalı araştırma ve inovasyonu **teşvik ettiklerini**;

45. Yapay zekâ alanında işbirliğinin önemini **vurguladıklarını** ve eşgüdümlü inovasyon ve kapasite geliştirme çabaları kanalıyla üretkenliği, sürdürülebilirliği ve bölgesel rekabeti artırmak amacıyla, yapay zekâ, yeşil ve dijital teknolojiler ile akıllı üretim sistemlerinin Üye Devletlerin endüstriyel stratejilerine entegrasyonunu **teşvik ettiklerini**;

46. Macaristan merkezli TDT Kuraklık Önleme Enstitüsü'nün faaliyetlerini **takdir ettiklerini** ve seçilen projelerin uygulanmasının önemini **not ettiklerini**;

47. Enerji güvenliği ve enerji dönüşümü hedefleri için kritik minerallerin önemini **vurguladıklarını** ve potansiyel işbirliği fırsatlarını **araştırdıklarını**;

48. Yenilenebilir enerji ve temiz teknolojileri yaygınlaştırmak, iklime dirençli altyapı inşa etmek, enerji verimliliğini artırmak, Sıfır Atık yaklaşımını ilerletmek, doğal kaynakları ve biyolojik çeşitliliği korumak ve sürdürülebilir, sağlam ve müreffeh bir geleceğin elde edilmesi için bölgesel işbirliğini güçlendirmek için Türk Yeşil Vizyonu'nun önemini **altını çizdiklerini**;

49. TDT İklim, İnovasyon, Yeşil Ekonomi ve Ticaret Ortaklığı'nın kurulmasına ilişkin Bakü Bakanlar Deklarasyonu'nun imzalanmasını ve COP29'da kabul edilen İklim Dayanıklı Köyler Forumu Ortak Bildirisi'ni **memnuniyetle karşıladıklarını** ve ilgili makamlara ve TDT Sekretaryası'na bunların zamanlıca işler hale getirilmesini sağlamalarına yönelik **talimat verdiklerini**;

50. Nisan 2026'da Astana'da düzenlenecek Bölgesel Ekoloji Zirvesi kapsamında düzenlenecek TDT Üye Devletleri Çevre, İklim ve Ekoloji Bakanları 2. Toplantısı'nın önemini **vurguladıklarını**;

51. Kapsayıcı, müreffeh ve çevreye duyarlı toplulukların oluşturulmasında sürdürülebilir kentleşmenin stratejik önemini **kabul ettiklerini** ve BM-Habitat'ın TDT Bölgesi'nde bir ilki teşkil edecek Dünya Kent Forumu'nun 13.sünü (WUF13) 17-22 Mayıs 2026 tarihlerinde Azerbaycan Cumhuriyeti'nde "Dünyayı Barındırmak: Güvenli ve Dayanıklı Şehirler ve Topluluklar" temasıyla düzenlemeye karar vermesini **memnuniyetle karşıladıklarını**;

52. Kentsel dayanıklılık ve inovasyon alanlarında işbirliğini güçlendirmek için WUF13 sırasında TDT Sürdürülebilir Şehirler Forumu'nun Kurulmasına İlişkin Bildiri'nin imzalanmasını **teşvik ettiklerini**;

53. Azerbaycan Cumhuriyeti'nin, bilgi alışverişini, sürdürülebilir yeniden yapılanmayı, akıllı şehir çözümlerini ve bölgesel ve küresel platformlara eşgüdümlü katılımı teşvik etmek amacıyla, TDT Üye Devletleri'nin ilgili makamları arasında Kentsel ve Mekânsal Planlama ve Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı imzalanması önerisini **memnuniyetle karşıladıklarını**;

54. Hazar Geçişli Doğu-Batı Orta Koridoru'nun dijital entegrasyonuna özel önem atfederek, bölgesel bağlantısallık ve ulaşım altyapısını geliştirmeye yönelik ortak taahhüdü **yeniden teyit ettiklerini** ve Üye Devletler arasında verimlilik, dayanıklılık ve küresel rekabet gücünü artırmak için uygun ulaşım düzenlemelerinin ve modernize edilmiş lojistik sistemlerin önemini **vurguladıklarını**;

55. Azerbaycan Cumhuriyeti ile Ermenistan Cumhuriyeti arasında 8 Ağustos 2025 tarihinde Vaşington'da sağlanan, Azerbaycan'ın ana toprakları ile Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti arasında engelsiz ulaşımı sağlayacak, bölgenin transit potansiyelini ortaya çıkaracak ve barış, istikrar ve refaha katkıda bulunacak iletişim kanallarının açılmasına ilişkin anlaşmayı **memnuniyetle karşıladıklarını**;

56. Üye Devletlerin, Zengezur Koridoru'nu işlevsel hale getirmek ve geliştirmek için sürdürdükleri çabaları desteklediklerini **ifade ettiklerini** ve Bakü-Tiflis-Kars demiryolunu azami potansiyeli ile kullanma taahhütlerini **yeniden teyit ettiklerini**, aynı zamanda Trans-Hazar Uluslararası Doğu-Batı Orta Koridoru ve Çin-Kırgızistan-Özbekistan demiryolunun, bölgeler arası bağlantısallığı güçlendirmek ve Avrupa ile Asya arasındaki ticaret yollarını çeşitlendirmek açısından önemini **vurguladıklarını**;

57. Bişkek'in 2025 yılı için "TDT Dijital Başkenti" ilan edilmesi girişiminin bir parçası olarak 29-30 Mayıs 2025 tarihlerinde Bişkek'te düzenlenen Kırgızistan Bilgi Teknolojileri Forumu'nun (KIT-2025) başarılı bir şekilde organize edilmesini büyük bir **takdirle karşıladıklarını** ve bu Forumun Türk Dünyası'nın dijital işbirliğinin gelişmesine ve yenilikçi potansiyeline katkısını **dikkate aldıklarını**;

58. Girişimcilik işbirliğini ve dijital inovasyonu teşvik etme konusunda bir dönüm noktası olarak, İpek Yolu Inovasyon Merkezi'nin TDT Sekreteryası ve üye devletlerin teknoparkları ile işbirliği içinde koordine ettiği ilk bölgesel yeni girişim yarışmasının başarılı bir şekilde düzenlenmesini **memnuniyetle kaydettiklerini**;

59. Dijital Türk Dünyası Kavram Kâğıdının kabulüne ilişkin devam eden çalışmaların hızlandırılması **çağrısında bulunduklarını**;

60. TDT bayrağı altında, Üye Devletlerin ortak uzmanlığı ve teknolojik gücü sayesinde elde edilen önemli bir başarı olarak 2026 yılında fırlatılması planlanan 12U TDT-SAT Küp Uydusunun üretimi ve fırlatılması sürecinin hızlandırılmasını **teşvik ettiklerini**;

61. Dünya Uzay Haftası, Uluslararası Astronotik Kongresi ve diğer küresel platformlar çerçevesinde, uzay bilimlerinde görünürlüğü ve işbirliğini teşvik etmek amacıyla TDT bayrağı altında Türk Dünyası Uzay Günleri ve ilgili etkinliklerin düzenlenmesini **teşvik ettiklerini**;

62. Turizmin, halktan halka temasları, kültürel anlayışı ve ortak kimliği geliştirmedeki benzersiz rolünü **kabul ettiklerini** ve turizm alışverişlerinin yaygınlaştırılmasını, kültürel turizm programlarının geliştirilmesini ve ortak farkındalık artırma girişimlerinin uygulanmasını **teşvik ettiklerini**;

63. Turizmin ekonomik büyüme, sürdürülebilir kalkınma ve bölgesel bağlantısallığın itici gücü olarak önemini **yeniden teyit ettiklerini** ve Üye Devletleri, koordineli faaliyetler yoluyla uluslararası pazarlarda ortak tanıtım faaliyetleri yürütmeye **teşvik ettiklerini**;

64. Birbirlerinin girişimlerini destekleyerek, B2B işbirliğini teşvik ederek ve ziyaretçi akışını genişletip sürdürülebilir ortaklıklar kuran ortak kampanyalar, sergiler ve kültürel programlar geliştirerek bölge içi turizmi güçlendirmenin önemini **vurguladıklarını**;

65. 15-16 Eylül 2025 tarihlerinde Manas'ta düzenlenen "TDT Üye Devletleri ve Gözlemcileri Uluslararası Turizm Kalkınma Forumu ile TDT Üye Devletleri ve Gözlemcileri Uzmanları Semineri"ni, bölgesel turizm işbirliğini, kültürel alışverişi ve sektördeki sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmek için önemli bir girişim olarak **kabul ettiklerini**;

66. Manas şehrinin, Türk Dünyası'nın turizm potansiyelini tanıtmak için "2025 Türk Dünyası Turizm Başkenti" olarak yaptığı katkısı **çok değerli bulduklarını** ve Ankara'nın bölgedeki tarihi, kültürel ve turistik öneminin farkında olarak "2026 Türk Dünyası Turizm Başkenti" olarak seçilmesini **memnuniyetle karşıladıklarını**;

67. Kültürel miras alanlarına erişimi artırmak, karşılıklı anlayışı teşvik etmek ve Türk halklarının ortak kimliğini güçlendirmek amacıyla Ortak Müze Kartı hazırlıklarını tamamlamaları için ilgili ulusal kurumlara **talimat verdiklerini**;

68. 12 Temmuz 2025 tarihinde TDT'nin desteğiyle Şahdağ'da düzenlenen Türk Kayak Merkezleri Birliği İlk Zirvesi'ni **memnuniyetle karşıladıklarını** ve Üye Devletler arasında kış turizmi alanında işbirliğinin güçlendirilmesinin ve sürdürülebilir turizm gelişiminin teşvik edilmesinin **önemini vurguladıklarını**;

69. Türk Kayak Merkezleri Birliği'ni, entegrasyonu ve halktan halka bağları teşvik etmek için tek bir bölgesel çerçeve altında birleştirmek üzere devam eden çabaları **desteklediklerini** ve Üye Devletlerin Kayak Merkezlerini, Uludağ Kayak Merkezi'nde düzenlenecek olan 2026 Türk Kayak Kupası'na ve Çimbulak Kayak Merkezi'nde düzenlenecek 2. Birlik Zirvesi'ne aktif olarak katılmaya **davet ettiklerini**;

70. Kırgız Cumhuriyeti'nin 2026 yılında, dünya halklarının somut olmayan kültürel mirasının tanıtılması, korunması ve yaygınlaştırılması yönünde önemli bir uluslararası adım olan 6. Dünya Göçebe Oyunları'na ev sahipliği yapma konusundaki küresel girişimini **desteklediklerini** ve tüm Üye Devletlerin ve Gözlemcilerin bu önemli uluslararası etkinliğe katılımını **teşvik ettiklerini**;

71. Azerbaycan'ın, İpek Yolu turizminin geliştirilmesi konusunda Üye Devletler arasında işbirliğini güçlendirme önerisini ve 2026 yılında Şeki'de Türk Kültür ve Mirası Vakfı (TKMV) ile ortaklaşa düzenlenmesi planlanan Türk Devletleri El Sanatları Festivali'ni **takdir ettiklerini**;

72. Kültür turizminin yaygınlaştırılmasının, gençlerin turizm eğitime dahil edilmesinin ve Türk Dünyası'nın, ortak seyahat deneyimlerinin canlı bir merkezi olarak tanıtılmasının önemini **vurguladıklarını**;

73. Orhun Süreci'nin yeniden düzenlenmesine ilişkin girişimi **not ettiklerini** ve Yükseköğretimden Sorumlu Bakanlarını Astana'da yapılacak bir sonraki toplantılarında bu girişimi değerlendirmeye **davet ettiklerini**;

74. 5-9 Ekim 2025 tarihlerinde Türk Dünyası'nın kültür başkenti Aktau şehrinde düzenlenecek olan ilk mesleki beceri şampiyonası TurkSkills-2025'i **memnuniyetle karşıladıklarını**;

75. Kazakistan Cumhuriyeti'nin 2026 yılında Türk Devletleri Pedagoji Zirvesi TurkEduBirlik'e ev sahipliği yapma girişimini **not ettiklerini**;

76. TDT çatısı altında sağlık alanında işbirliğinin daha da ilerletilmesinin önemini **vurguladıklarını**;

77. Türk Devletleri Kızılay ve Kızılhaç Ağı'nın, TDT çerçevesi içinde Kızılay ve Kızılhaç Dernekleri arasındaki işbirliğini güçlendirerek bölgesel ortaklığı teşvik etmek için gösterdiği olağanüstü çabaları **takdir ettiklerini**;

78. 17 Eylül 2025 tarihinde Almatı'da KazHackStan Siber Güvenlik Konferansı kapsamında düzenlenen TDT siber güvenlik işbirliği özel toplantısının güvenin tesis edilmesine, en iyi uygulamaların paylaşılmasına, siber güvenliğin sağlanmasına ve Üye Devletlerin ve Gözlemcilerin dijital ekonomisinin korunmasına katkıda bulunduğunu memnuniyetle **not ettiklerini**;

79. 8 Eylül 2025 tarihinde Türkistan'da, Gürcistan'dan temsilcilerin katılımıyla düzenlenen TDT Gümrük İdareleri Başkanları 11. Toplantısı'nın sonuçlarını **takdirle karşıladıklarını** ve ticareti kolaylaştırmak ve bölgesel bağlantısalığı güçlendirmek için gümrük işbirliği, dijitalleşme ve modernizasyonun ilerletilmesinin **önemini vurguladıklarını**;

80. 30 Eylül 2025 tarihinde Almatı'da düzenlenen 7. Ulaştırma ve Lojistik İş Forumu "Yeni İpek Yolu" marjında gerçekleştirilen TDT Ulaştırma Bakanları 8. Toplantısı'nın sonuçlarını **memnuniyetle karşıladıklarını**;

HALKLARARASI İŞBİRLİĞİ

81. Üye Devletlerin ve Gözlemcilerin diaspora işleri ile ilgili kurumlarının Türk Devletleri ile küresel toplulukları arasındaki bağları güçlendirmek için gösterdikleri çabaları **takdir ettiklerini** ve Türk Dili Konuşan Ülkeler Diaspora Ortak Faaliyet Stratejisi, Türk Diasporaları için yıllık Ortak Eylem Planları, Türk Dünyası 2040 Vizyonu ve TDT 2022-2026 Stratejisi ile uyumlu olarak koordinasyonun güçlendirilmesini **teşvik ettiklerini**;

82. 2025 yılının sonlarında Macaristan'ın evsahipliğinde düzenlenecek olan TDT Üye Devletleri ve Gözlemcilerin Diaspora Kurumları Başkanları 7. Toplantısını **memnuniyetle karşıladıklarını** ve Ekim 2025'te Bakü'de düzenlenecek olan TDT Diaspora Yetkilileri 2. Staj Programını **desteklediklerini**;

83. Türk Devletleri ve Türk diasporası arasında kapsamlı bir bağ kurmak amacıyla Türkiye Bursları Programı çerçevesinde uygulanan “Türk Devletleri Teşkilatı Diaspora Ortak Burs Programları”nı **takdirle karşıladıklarını**;

84. 2025 yılının Haziran ayında Taşkent'te düzenlenen TDT 3. Diaspora Gençlik Forumu'nun, Üye Devletlerin gençleri arasındaki bağları güçlendirmek, diyalog ve karşılıklı anlayışı teşvik etmek ve Teşkilatın ortak değerlerini ve girişimlerini ilerletme konusundaki katılımlarını artırmak için bir platform olarak önemini **vurguladıklarını**;

85. Türk Dünyası'nın manevi, ahlaki ve kültürel değerleri temelinde Kurullar arasında işbirliğini geliştirmek için 10-11 Eylül 2025 tarihlerinde Bişkek'te düzenlenen Müslüman Din Kurul Başkanları Konseyi'nin 6. Toplantısının sonuçlarını **memnuniyetle karşıladıklarını**;

86. 27-28 Nisan 2025 tarihlerinde Özbekistan'ın Hive kentinde düzenlenen 2. Türk Dünyası Kültür Forumu'nu ve Türk Devletleri arasında kültürel entegrasyonu teşvik etme konusunda yaptığı katkıyı **takdir ettiklerini**; Türk Dünyası'nda kültürel diyalog platformu olarak Forum'un rolünü vurguladıklarını ve 2027 yılında Türk Devletleri'nden birinde Üçüncü Forum'un düzenlenmesinin **önemini belirttiklerini**;

87. Aile kurumunu güçlendirme, genç nesiller arasında kültürel değerleri teşvik etme, kültürel mirası aktarmada yaşlı nesillerin rolünü takdir etme ve engelli bireylerin kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılımını destekleme konusundaki ve sürdürülebilir kalkınma, kültürel diyalog ve küresel rekabet gücünün itici gücü olarak çeşitlilik, inovasyon ve yeteneklerden yararlanarak animasyon, oyun, film, moda ve ilgili alanlar dahil olmak üzere yaratıcı endüstrilerde işbirliği, değişim ve ortak girişimleri güçlendirme taahhüdünü **yeniden teyit ettiklerini**;

88. 18 Temmuz 2025 tarihinde Çolpan-Ata şehrinde gerçekleştirilen TDT İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesinden Sorumlu Kurum Başkanları 4. Toplantısı'nın sonuçlarını **memnuniyetle karşıladıklarını** ve Üye Devletler arası eğitim ve öğretimin iyileştirilmesi, beceri geliştirme ve beşerî sermayenin geliştirilmesini amaçlayan ortak girişimleri geliştirme kararlılıklarını **yeniden teyit ettiklerini**;

89. Türk Devletlerinin kaydettiği siyasi, kültürel, ekonomik ve toplumsal ilerlemelerle ilgili gerek ulusal gerek uluslararası düzeyde farkındalık oluşturmak için medya ve enformasyon alanlarında işbirliğinin güçlendirilmesinin önemini **vurguladıklarını**;

90. Ortak mirası ve ortak anlayışı teşvik eden içeriklerin zamanında, doğru ve koordineli bir şekilde yayılmasını sağlamak amacıyla, ulusal medya çerçevelerine uygun olarak uyarlanmış büyük haber portallarında özel bir “Türk Dünyası” bölümü oluşturma fırsatını araştırmaya Üye Devletleri **teşvik ettiklerini**;

91. “Dijital Yollar: Yapay Zekâ Çağında Bilgi ve Medya Dayanıklılığını Güçlendirmek” temalı 2025 Şuşa Küresel Medya Forumu’nun, Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın İlham Aliyev liderliğinde ve 52’yi aşkın ülkenin katılımıyla başarılı bir şekilde gerçekleşmesini **takdir ettiklerini**;

92. Türk Dünyası Yüksek Öğretim Sahası’nın kurulması girişimini **not ettiklerini** ve Eğitim Bakanları ile ilgili kurumlara söz konusu girişimi değerlendirmeleri **çağrısında bulunduklarını**;

93. Türk Devletleri arasında karşılıklı anlayış, dayanışma ve ortak bir geleceği teşvik etmek amacıyla, kültürel ve insani bağları güçlendirmenin temel bir unsuru olarak gençlikle ilgili konularda işbirliğini daha da geliştirme ve kurumsallaştırmanın önemini **altını çizdiklerini**;

94. Gençlerin gelişimine ve katılımına katkıda bulunmak amacıyla çeşitli temalara dayalı gelişmiş değişim programlarını ve spor federasyonları aracılığıyla ortak spor işbirliklerini ve organizasyonlarını **memnuniyetle karşıladıklarını ve desteklediklerini**; Üye ve Gözlemcileri söz konusu faaliyetlere ev sahipliği yapmaları yönünde **teşvik ettiklerini**;

95. “Lenkeran – 2024 Türk Dünyası Gençlik Başkenti” döneminin tamamlanmasını **tebrik ettiklerini** ve Almatı’nın “2025 Türk Dünyası Gençlik Başkenti” olarak belirlenmesini **memnuniyetle karşıladıklarını**;

96. Kazakistan Cumhuriyeti’nin, gençlerin potansiyelini geliştirmek amacıyla 2026 yılında Türk Devletlerinin yetenekli çocuklarına adanmış bir uluslararası forum düzenlemeyi amaçlayan girişimini **not ettiklerini**;

97. Gençlerin katılımı ve bölgesel dayanışma amaçlı bir platform olan 1. Türk Dünyası Spor Gönüllüleri Forumu’nun 5 Mart 2025 tarihinde Azerbaycan Cumhuriyeti’nin Gebele şehrinde gerçekleştirilmesini **memnuniyetle karşıladıklarını**;

98. 3-9 Eylül 2025 tarihleri arasında Kırgız Cumhuriyeti’nin Çolpan-Ata şehrinde gerçekleştirilen 3. Türk Üniversite Oyunları’nın TDT Üye Devletlerinin katılımıyla başarılı bir şekilde gerçekleşmesini **takdirle karşıladıklarını**;

99. 15 Aralık’ın “Dünya Türk Dil Ailesi Günü” ilan edilmesine ilişkin karar taslağının Semerkant’ta düzenlenecek olan 43. UNESCO Genel Konferansı’nda 222. UNESCO Yürütme Kurul gündemine ortaklaşa sunulmasını **takdirle karşıladıklarını**;

TÜRK DÜNYASINDA KURUMSAL İŞBİRLİĞİ

100. TÜRKPA, TÜRKSOY, Türk Akademisi ve Türk Kültür ve Mirası Vakfı'nı faaliyetlerinden ötürü **takdir ettiklerini**;

101. Üye Devletler ile istişare hâlinde Koordinasyon Komitesi tarafından hazırlanan Türk İşbirliği Teşkilatları Yıllık Eylem Planı uyarınca ortak Türk işbirliği gündeminin etkili bir şekilde uygulanması amacıyla Türk İşbirliği Teşkilatları arasında işbirliğinin güçlendirilmesini **teşvik ettiklerini**;

102. Türk Dünyası'nda kültürel ve akademik işbirliğinin geliştirilmesi yönünde bir adım olarak, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne (KKTC) Türk Akademisi'nde Gözlemci Statüsü'nün verilmesini **memnuniyetle karşıladıklarını**;

103. Kazakistan'ın Aktau şehrinin 2025 Türk Dünyası Kültür Başkenti seçilmesini **memnuniyetle karşıladıklarını** ve 2025 yılı boyunca Aktau'da gerçekleştirilen ve Türk Dünyası halkları arasındaki kültürel bağları güçlendirmeye hizmet eden kültürel etkinlikleri **takdirle karşıladıklarını**;

104. TÜRKSOY'un geliştirilmesi ve güçlendirilmesi sürecinin başlatılmasının gerekliliğini **vurguladıklarını**;

105. Türk işbirliğinin yasama dayanağı olan TÜRKPA çerçevesinde işbirliğinin geliştirilmesinin önemini **vurguladıklarını** ve 12 Haziran 2025 tarihinde Astana kentinde "TÜRK ÇAĞI: Parlamenter Diplomasinin Rolü" temasıyla düzenlenen TÜRKPA 14'üncü Genel Kurul Toplantısı'nın çıktılarını **büyük takdirle karşıladıklarını**;

106. 28-31 Mayıs 2025 tarihlerinde Lefkoşa'da çeşitli parlamenterlerin ve akademisyenlerin katılımıyla düzenlenen "1. Türk Kadın Parlamenterler Zirvesi" düzenlenmesini **not ettiklerini**;

107. Türk Dünyası'nda akademik ve bilimsel çok taraflı işbirliğinin geliştirilmesine katkıda bulunan Türk Akademisi'nin 15. Yıl dönümünü **tebrik ettiklerini**;

108. Türk Akademisi'nin, Türk Ülkeleri Tarihi projesinin uygulanması için akademik camiayı bir araya getirme konusundaki özverili çabalarını **takdir ettiklerini** ve projenin tamamlanması için Üye ve Gözlemci Devletlerin ilgili kuruluşlarını Türk Akademisi ile daha fazla işbirliği yapmaya **çağırdıklarını**;

109. Türk ülkeleri ve Türk İşbirliği Teşkilatları'nı, 1926 Bakü Türkoloji Kongresi'nin 100. yıldönümünü ve Kongre'nin tarihi kararlarından biri olan Türk dilleri için bir Latin temelli ortak alfabenin benimsenmesini, Türk halklarının kültür tarihinde önemli bir dönüm noktası olarak layıkıyla kutlamaya **çağırdıklarını**;

110. Türk Dünyası'nın kültürel mirasının korunması adına işbirliği fırsatlarının genişletilmesinin önemini **vurguladıklarını** ve TKMV'nin TDT stratejik belgeleriyle uyumlu olarak çok dilli Türk Kültürü Mirası Kataloğu, Türk Folklor Antolojisi ve Türk Dünyası Mirası Dijital Platformu üzerine çalışmalarını **memnuniyetle karşıladıklarını**;

111. TKMV'nin, Kaşgarlı Mahmut'un "Divanü Lugatü't-Türk" adlı eserinin 950. Yıldönümünü kutlamak için UNESCO'da Türk Dünyası ülkelerinin temsilcilerini ilk kez

bir araya getiren uluslararası bir konferans düzenlemesi, üç ciltlik akademik bir baskı yayınlaması ve Kırgızistan ve Kazakistan'da gezici bir sergi gerçekleştirmesi ve diğer Türk ülkelerinde de benzer sergiler planlamasına yönelik çabalarını **takdirle karşıladıklarını**;

112. Türk Yatırım Fonu'nun ticareti, yatırım ve sürdürülebilir büyümeyi teşvik etmek için ortak bir platform olarak merkezi rolünü kabul ettiklerini; kurumsal gelişiminde kaydedilen ilerlemeyi memnuniyetle karşıladıklarını ve Üye Devletlerin devamlı desteğiyle operasyonel finansman faaliyetlerine geçişini **teşvik ettiklerini**;

HARİCİ TARAFLARLA İŞBİRLİĞİ

113. TDT Üye Devletleri'nin, gerekli desteği mümkün olduğunca sağlamak suretiyle, uluslararası ve bölgesel kuruluşlara adaylıklarını **memnuniyetle karşıladıklarını**;

114. 30 Ekim- 13 Kasım 2025 tarihlerinde Semerkant'ta düzenlenecek olan UNESCO Genel Konferansı'nın 43. oturumunu **memnuniyetle karşıladıklarını** ve bu etkinliğe mümkün olan en üst düzeyde katılmaya **hazır olduklarını**;

115. Haricî taraflarla esnek bir işbirliği çerçevesi olarak "TDT+" formatının oluşturulmasını **memnuniyetle karşıladıklarını**;

116. Üçüncü ülkeler ve uluslararası kuruluşların, karşılıklı menfaat alanlarında TDT ile işbirliğini geliştirmeye yönelik artan ilgisini memnuniyetle **kaydettiklerini** ve TDT'nin BM Genel Kurulu ve İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) nezdinde gözlemci statüsü kazanması için ortak çabaların artırılmasını **teşvik ettiklerini**;

117. Sekreteryaya, Arap Birliği ve Afrika Birliği gibi uluslararası kuruluşlarla kurumsal ilişkilerin geliştirilmesi **talimatını verdiklerini**;

118. 2026 yılının Ocak ayında Viyana'da düzenlenmesi planlanan ve Türk Dünyası'nın uluslararası görünürlüğüne daha fazla katkı sağlayacak olan "Türk Haftası"nın gerçekleştirilmesinde

TDT üye devletleri ve gözlemcileri ile Türk İşbirliği Teşkilatları arasında etkin bir eşgüdüm sağlanması **çağrısında bulunduklarını**;

TEŞKİLATA DAİR KONULAR

119. Kırgız Cumhuriyeti'ni 2024-2025 dönemindeki başarılı TDT Dönem Başkanlığı için **tebrik ettiklerini** ve Teşkilatın faaliyetlerine yaptığı büyük ve değerli katkılardan dolayı **takdir ettiklerini**;

120. Genel Sekreter Kubanıçbek Ömüraliev'in raporunda belirtildiği üzere, TDT Sekreteryası'nın son Bişkek Zirvesi'nden bu yana çalışmalarını ve faaliyetlerini **takdirle karşıladıklarını**;

121. 2026 yılında; TDT 13. Zirvesi'nin Türkiye Cumhuriyeti'nde, TDT Gayriresmî Zirvesi'nin ise Kazakistan Cumhuriyeti'nde düzenlenmesine **karar verdiklerini;**

beyan etmişlerdir.

Devlet Başkanları, Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın İlham Aliyev'e TDT 12. Zirvesi müzakerelerinin başarılı bir şekilde sonuçlandırılmasındaki rehberliği için derin teşekkürlerini ifade eder ve Azerbaycan Hükümeti ve halkına sıcak misafirperverliklerinden ötürü şükranlarını sunarlar. Bir sonraki Zirve'ye kadar TDT Dönem Başkanlığı'nın Azerbaycan Cumhuriyeti tarafından üstlenilmesini memnuniyetle karşılarlar.

7 Ekim 2025 tarihinde Azerbaycan Cumhuriyeti'nin Gebele kentinde, Azerbaycan, Kazak, Kırgız, Türk ve Özbek dillerinde imzalanmıştır.

Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

İlham Aliyev

Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

Kasım-Cömert Tokayev

Kırgız Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

Sadır Caparov

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

Recep Tayyip Erdoğan

Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

Şevket Mirziyoyev